

PRZEWODNIK KĄPIELOWY

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, ulica Szewska 27.

Popierajmy polskie zdrojowiska i uzdrowiska!

I. Solanki

- a) pojedyncze:
Birsztany, Druskieniki, Rymanów (zdr. Klaudyi).
- b) jodowo-bromowe:
Ciechocinek, Iwonicz, Rabka, Rymanów (zdrój Celestyny i Tytusa).
- c) litowe:
Iwonicz, Rymanów.
- d) żoły (zgęszczone):
Ciechocinek, Rabka, Truskawiec.

II. Wody gorzkie:

Morszyn.

III. Wody siarczane:

Busko, Krzeszowice, Lubień, Niemirów, Solec, Swoszowice, Truskawiec.

IV. Szczawy

- a) alkaliczne:
Głębokie.

- b) alkaliczno-słone:

Krościenko n. Dunajcem, Szczawnica, Wysowa.

- c) wapniowe:

Drużbaki, Nałęczów.

- d) żelaziste:

Krynica, Nałęczów, Sławinek, Szczawnica, Wysowa, Żegiestów.

V. Cieplice:

Jaszczurówka koło Zakopanego.

VI. Kąpiele morskie:

Połaga.

VII. Uzdrowiska i stacye klimatyczne:

- a) górskie i podgórskie:

Bystra, Delatyn, Dora, Jaremeze, Jaworze, Kosów, Ojców, Ustroń, Wisła, Worochta, Zakopane, Zawoja.

- b) nizinne:

Czarniecka Góra, Grodzisk, Otwock, Sassów, Sławuta.

Uwaga. Tłustym drukiem oznaczono miejscowości, co do których bliższe szczegóły znajdują się w ogłoszeniach.

Polecają największy wybór
PAMIĄTEK Z KRAKOWA
Papiery listowe.
KARTKI Z WIDOKAMI.
Przybory
biurowe i kancelaryjne.

JANECZEK & ZIEMBICKI

Kraków, Rynek główny L. 8
naprzeciw kościoła św. Wojciecha.

Filia: Plac Maryacki L. 2.

Fabryczny skład
LALEK I ZABAWEK
DLA DZIECI.

= CENY NIZKIE. =

Towaru z Prus nie sprowadzamy!

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY

Z ZASTOSOWANIEM NAJNOWSZYCH
PRĄDÓW W DZIEDZINIE FOTOGRAFII

POD FIRMA

KUCZYŃSKI i GÜRTLER

W KRAKOWIE, RYNEK GŁÓWNY, „PAŁAC SPISKI“

PRACE NAGRODZONE ŻŁOTYMI MEDALAMI W GENEWIE I ZURYCHU.

IWONICZ

Zakład zdrojowo-kąpielowy i klimatyczny
(stacya kolejowa Iwonicz w Galicyi).

Najsilniejsza szczawa siono-jodowo-bromowa. — Od dawna stwierdzona jej skuteczność we wszystkich postaciach żółtów (scrofulosa), w chorobach kości, jamy nosowej, uszu, skóry i wogóle we wszystkich chorobach, wymagających przyspieszenia odnowy materji. Leczenie orłopedyczne i masażowe. Inhalacje systemu „Waldenburga“ i systemu „Clara“. Kąpiele w gorącym powietrzu systemu „Polana“, tudzież szluczne kąpiele gazowe.

Urządzenie Zakładu wzorowe, oświetlenie elektryczne, wodociągi, kaplica zakładowa, w której odprawia się codziennie Msza św. Lekarze zakładowi: **Doc. Dr. Antoni Gabryszewski** ze Lwowa i **Dr. Julian Staniszewski** z Krakowa, tudzież 6 lekarzy wolno praktykujących.

W sezonie I-szym od 15. maja do 20. czerwca i w III-cim od 20. sierpnia do końca września mieszkania znacznie tańsze. Uwolnienia od taksy na podstawie świadectw ubóstwa udziela się tylko w I. i III. sezonie.

Zamówienia na mieszkania, wodę mineralną, sól, żug i muł przyjmuje i wszelkich wyjaśnień udziela

Dyrekcya Zakładu zdrojowo-kąpielowego w Iwoniczu.

Zakład leczniczy „QUO VADIS“ w **Kissingen**
(sanatorium i zakład dyetetyczno-fizykalno-wodolecznicy) **Dra J. Maciejewskiego** (Bawarya)
Ludwigstrasse 16

dla chorób wewnętrznych (specjalnie żołądka, kiszki, serca, naczyń, wymiany materji), nerwowych i kobiecych, otwarty od 1. marca do 31. listopada.

Najnowsze urządzenia lecznicze dla balneo-, hydro- i elektroterapii, leczenie światłem i masażem. — Kuchnia dyetetyczna indyw. — Urządzenie nowoczesne, służba polska.

Cena za pokój z pensją i usługą od 4½ — 6 rubli dziennie. Z środków leczniczych i kuchni dyetetycznej zakładu mogą korzystać także moi pacjenci mieszkający poza zakładem.

Wczesne zgłoszenia, szczególnie w głównym sezonie, pożądane.

WODA KROŚCIENSKA ze źródła Stefana
oddaje znakomite usługi w chorobach dróg oddechowych, pokarmowych, moczowych itp.
Poleca się jako wodę krajową opiece P. T. lekarzy polskich.
Znakomity napój dyetetyczny!!!
Skuteczniejsza i tańsza niż inne szczawy!!!

Naleczów

(GUBERNIA LUBELSKA)

Zakład leczniczy cały rok otwarty.

W lecie kąpiele żelaziste i borowinowe. Cały rok hydroterapia i wszelkie metody fizykalne. Utrzymanie wraz z leczeniem 4 ruble dziennie.
Dyrektor Zakładu: **Dr. A. Puławski.**

Niemirów Niemirów

Zakład kąpielowy

Źródła siarczano-solno-alkaliczne; zbadane przez **Dra B. Radziszewskiego** prof. chemii Uniw. lwowskiego i **K. Klinga** asyst. instytutu chemii we Lwowie.

Znakomicie leczą choroby skórne, reumatyzm, artrytyzm, skrofule, choroby nerwowe.

Niemirów położony wśród lasów szpilkowych, ma piękne okolice, zdrowe powietrze. Kąpiele urządzone w r. 1907 przez firmę **L. NITSCH** i **Ska** w Krakowie, według najnowszych metod. Mieszkania większe i mniejsze po cenach bardzo przystępnych. — Otwarcie sezonu 20 maja.

Stacya kolei:
MUSZYNA-KRYNICA
ze Lwowa 11 godzin jazdy
z Krakowa 6 „ „
z Budapesztu 9 „ „

KRYNICA

Poczta 3 razy dziennie
i urząd telegr. w miejscu.
Apteka.

C. K. ZAKŁAD ZDROJOWY W GALICYI

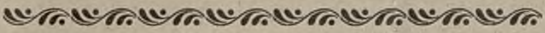
W Karpatach 600 m. n. p. m. Od stacyi kolejowej godzina bitej drogi. Na stacyi wygodne powozy. Środki lecznicze: Źródło: „Zdrój główny“ i „Słotwinka“ bardzo silnej szczawy wapienno i magnezjiowo-sodowo-żelazistej. Kąpiele mineralne bardzo obfite w kwas węglowy wolny, metodą Schwartza ogrzewane (w roku 1906 wydano 79.333). Wskazania lecznicze: niedokrewność, osłabienie nerwowe, blednica, przewlekły niezbyt pęcherza, choroby serca i naczyń krwionośnych etc. Nader skuteczne kąpiele borowinowe we wszystkich chorobach kobiecych, przy reumatyzmie, w sprawach wysiękowych, obrzękach wątroby etc. (w roku 1906 wydano 24.455). Skarbowy zakład hydropatyczny pod kierunkiem specjalisty **Dra Ebersa** (w roku 1906 wydano 15.463). Kąpiele gazowe z czystego kwasu węglowego. Kąpiele rzeczne, parowe, elektryczne, słoneczne, mięsienne. Klimat wzmacniający podalpejski. Leczenie tenrowe. Wody mineralne miejscowe i wszelkie zagraniczne. Kefir. Żetyca. Mleko sterylizowane. Lekarz zakładowy **Dr. Koppf** z Krakowa, stałe cały sezon. Nadto 16 lekarzy wolno praktykujących. Mieszkania: przeszło 1700 pokoi z całkowitym komfortem urządzonych w cenie od 1 K 20 h dziennie wwyż. Dom zdrojowy, wypożyczalnia książek. Restauracye. Pensjonaty prywatne, hotele, cukiernie. Kościół katolicki. Cerkiew. Muzyka zdrojowa stała (dyrektor **Adam Wroński**). Stały teatr, koncerty, odczyty, bale. Rozległy park szpilkowy, około 100 morgów obszaru. Wodociągi wody źródlanej słodkiej z gór sprowadzanej. Frekwencya w roku 1906 przeszło 7750 osób. **Sezon od 15. maja do 10. października.** W maju, czerwcu i wrześniu ceny kąpiele, mieszkań w domach skarbowych i potraw w restauracyi domu zdrojowego o 25% niższe. W lipcu i sierpniu nie udziela się ubogim żadnych ulg. **Rozsyłka wód mineralnych krynickich od kwietnia do listopada.** Składy we wszystkich większych miastach w kraju i za granicą. Taksy kuracyjna od 6 do 20 koron. Bliższych wyjaśnień na żądanie udziela, broszury i prospekta rozsyła

C. k. Zarząd zdrojowy w Krynicy.

PRZEWODNIK KĄPIELOWY

Organ polskiego Towarzystwa balneologicznego.

Dwutygodnik ilustrowany. — Wychodzi od 15. kwietnia do 1. października.

Redaguje Komitet. Redaktor: Dr. KAZIMIERZ FLIS.

Redakcja i administracja:
Kraków, ulica Szewska L. 27. — Telefon Nr. 405.
Rękopisów nie zwraca się.

OGŁOSZENIA:
za 1 wiersz petitem lub jego miejsce 30 hal.
Adresy lekarskie 1 K 50 h jednorazowo.

„Przewodnik kąpielowy“ rozsyła się bezpłatnie P. T. Lekarzom w Galicyi, W. Ks. Poznańskiem i Królestwie Polskiem, czytelnikom publicznym, kawiarniom, cukierniom, restauracyom, hotelom i umieszcza w pociągach osobowych i pospiesznych na głównych liniach kolejowych. W prenumeracie kosztuje „Przewodnik kąpielowy“ 6 kor. za rocznik.

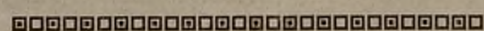
Przegląd najważniejszych chorób przewlekłych, nadających się do leczenia w polskich zdrojowiskach i uzdrowiskach.

Choroby	Nadają się do leczenia w zdrojowiskach i uzdrowiskach	Choroby	Nadają się do leczenia w zdrojowiskach i uzdrowiskach
Choroby serca i naczynia krążenia	Ciechocinek, Iwonicz, Jaworze, Krynica, Morszyn, Ojców, Rymanów, Szczawnica, Truskawiec.	Nerwice ogólne i przewlekłe choroby nerwowe z tłem anatomicznym	Bystra, Ciechocinek, Czarniecka Góra, Grodzisk, Jańskowice, Jaworze, Kiselka, Kosów, Krynica, Lubień, Maryówka, Morszyn, Nałęczów, Nowe Miasto, Ojców, Otwock, Sławuta, Solec, Szczawnica, Truskawiec, Zakopane, Żegiestów.
Choroby nosa, gardła, krtani, płuc i opłucnej	Birsztany, Bystra, Iwonicz, Jańskowice, Jaworze, Kamionka, Kosów, Nałęczów, Nowe Miasto, Ojców, Otwock, Rabka, Sławuta, Szczawnica, Truskawiec, Wysowa, Zakopane.	Choroby kości, mięśni i stawów na tle reumatycznym i gruźliczym	Birsztany, Busko, Ciechocinek, Druskieniki, Iwonicz, Krynica, Krzeszowice, Lubień, Morszyn, Rabka, Rymanów, Solec, Swoszowice, Truskawiec.
Choroby żołądka	Druskieniki, Krynica, Rymanów, Szczawnica, Żegiestów.	Choroby przemiany materii, jak otyłość, moczówka cukrowa, dna i t. d.	Birsztany, Busko, Czarniecka Góra, Krynica, Morszyn, Nałęczów, Ojców, Otwock, Rymanów, Solec, Szczawnica, Truskawiec, Żegiestów.
Choroby jelit	Birsztany, Druskieniki, Kamionka, Kosów, Krynica, Morszyn, Nałęczów, Truskawiec, Rymanów, Żegiestów, Szczawnica.	Choroby krwi	Bystra, Jaworze, Krynica, Morszyn, Nałęczów, Ojców, Sławuta, Szczawnica, Truskawiec, Wysowa, Zakopane, Żegiestów.
Choroby wątroby i dróg żółciowych	Ciechocinek, Iwonicz, Morszyn, Szczawnica, Truskawiec.	Zoły — przymiot	Birsztany, Busko, Ciechocinek, Druskieniki, Iwonicz, Lubień, Morszyn, Rabka, Rymanów, Solec, Swoszowice, Truskawiec.
Choroby śledziony	Iwonicz, Krynica, Szczawnica, Zakopane, Żegiestów.	Choroby skóry	Ciechocinek, Birsztany, Iwonicz, Lubień, Rabka, Rymanów, Solec, Swoszowice, Truskawiec.
Choroby nerek i pęcherza	Ciechocinek, Druskieniki, Krynica, Nałęczów, Rymanów, Szczawnica, Truskawiec.	Zatrucia morfinowe, wyskokowe, nikotynowe i ręciovne	Grodzisk, Kiselka, Maryówka, Nowe Miasto, Solec, Swoszowice, Zakopane.
Choroby kobiece	Birsztany, Busko, Ciechocinek, Czarniecka Góra, Druskieniki, Iwonicz, Jaworze, Krynica, Lubień, Maryówka, Morszyn, Nałęczów, Rabka, Rymanów, Solec, Swoszowice, Truskawiec, Żegiestów.		

♣ ZDZISŁAW ♣
ZDANOWICZ

W KRAKOWIE, UL. SŁAWKOWSKA 3, HOTEL SASKI

poleca: Kapelusze, Cylindry, P. & C. Habiga, Scotta i inne, Bieliznę męską, Krawaty, Rękawiczki, Płaszcz, Pele-ryny gumowe nieprzemakalne, Kufry, Torby, Paski, Plaidy, Necesery.

Dr. J. BARZYCKI.

Do kogo należy obowiązek budowania, urządzenia i utrzymywania domów (szpitalików) izolacyjnych w gminach, w których się znajdują zdrojowiska i uzdrowiska?

W myśl § 4 a) ustawy z 30-go kwietnia 1870 Dz. u. p. Nr. 68 należy do gminy w poruczonym zakresie działania wykonywanie środków miejscowych dla zapobieżenia chorobom zakaźnym i ich rozszerzaniu się, a Trybunał administracyjny wydał orzeczenie 26-go lutego 1831 L. 360, że na mocy tego postanowienia może być gmina zobowiązana do ustanowienia osobnego szpitala dla pomieszczenia chorych epidemicznych.

Obowiązek ten ciąży na wszystkich gminach, a więc i na tych, w których się znajdują zdrojowiska.

Natomiast ani ustawa z 4-go listopada 1891 Dz. u. kr. Nr. 80, ani statuty poszczególnych zdrojowisk nie nakładają na komisje zdrojowe obowiązku budowania, urządzenia lub utrzymywania szpitali izolacyjnych, a dopiero § 13 projektu nowej ustawy zdrojowej postanawia, że funduszu kuracyjnego należy używać także na subwencyonowanie takich szpitali.

Nie potrzeba długo dowodzić, jak koniecznym jest w każdym zdrojowisku dom czyli szpital izolacyjny dobrze urządzony, — bez niego niepodobna jest izolacja pierwszych przypadków choroby. Każdy przypadek ciężkiej choroby zakaźnej w braku takiego szpitala i niedostatecznej izolacji wywołuje uzasadnioną panikę pomiędzy gośćmi, obniża ich frekwencję, a założenia z tego powodu zupełnie niesłusznie kierowane są przeciw komisji zdrojowej.

Wprawdzie gminy zdrojowe posiadają szpitaliki bądź własne, bądź w wynajętym, niekiedy (jak n. p. w Szczawnicy) co rok innym domu, lecz szpitaliki te położeniem i urządzeniem urągają najprymitywniejszym wymogom sanitarnym, a lekarz nie może ze spokojem sumieniem umieścić w takim domu ani chorego gościa ani tubylea.

Na budowanie zaś i urządzenie choćby skromnych, lecz jako tako celowi odpowiadających stałych domów izolacyjnych, niektóre gminy zdrojowe środków nie mają. Tak n. p. budżet dochodów Szczawnicy wyższej i niższej na rok 1908 wynosi 4.567 K. a wydatków (w tem spłata długów) 8.525 K. Niedobór 3.958 K pokryty być musi dodatkami.

Gminy te jeszcze nie prędko mogą przystąpić do budowania domu izolacyjnego.

Prawdopodobnie i w kilku innych zdrojowiskach zachodzą takie same stosunki.

Z naciskiem też podnieść należy, że urządzenia sanitarne w gminach zdrojowych mają o wiele donioślejsze znaczenie dla zdrowia publicznego, niż innych gmin wiejskich. Zdrojowiska i uzdrowiska są bowiem środowiskami dla gości przybywających z rozmaitych, niekiedy zakażonych okolic kraju, sąsiednich krajów i państw i narażone są zawsze na zawleczenie chorób zakaźnych, a w braku dostatecznych urządzeń sanitarnych — w szczególności w braku dobrze zorganizowanej izolacji pierwszych przypadków — mogą się stać rozsładnikami chorób zakaźnych na dalekie okolice.

W uwzględnieniu tych okoliczności winno Polskie Towarzystwo balneologiczne odnieść się do c. k. Namiestnictwa z prośbą następującej treści:

1) Wysokie c. k. Namiestnictwo raczy zarządzić, aby organa sanitarne zbadały domy izolacyjne we wszystkich krajowych zdrojowiskach i uzdrowiskach tak co do ich kwalifikacji, jako też wewnętrznego urządzenia i pogotowia i na podstawie tego zbadania

ocenić, czy te domy w danym razie mogą być użyte do izolowania gości zdrojowych.

2) Wysokie c. k. Namiestnictwo raczy polecić zwierzchnościom tych gmin, w których się znajdują zdrojowiska, a w których niema domów izolacyjnych, lub gdzie domy te celowi nie odpowiadają, aby je wybudowały i urządziły w oznaczonym terminie.

3) Jeżeli środki finansowe gminy zdrojowej nie pozwalają jej takiej inwestycji, raczy Wysokie c. k. Namiestnictwo po zbadaniu jej stosunków finansowych, przedstawić Wysokiemu c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych przychylny wniosek na przyjęcie gminie z pomocą przez udzielenie bądź subwencji, bądź bezprocentowej pożyczki długoterminowej.

Dr. MED. ALFRED SOKOŁOWSKI.

Klimat przymorski, kąpiele i podróże morskie

Odczyt wypowiedziany na posiedz. sekcji balneologicznej warsz. Towarzystwa hyg. dnia 7-go maja 1908 roku.

Przedruk ze „Zdrowia“ r. 1908 za zezwoleniem autora.

(Dokończenie).

Z mojego doświadczenia, acz nie zbyt obszernego pod tym względem, powiedzieć mogę, że widziałem również dobre wyniki z dłuższych podróży morskich jedynie u nerwowców przepracowanych, a szczególnie lekarzy a dalej u rekonwalescentów po ciężkich zaburzeniach w drogach oddechowych, u ludzi dotkniętych jednocześnie rozedmą płuc i niedomogą serca. U tej kategorii osobników dodatni efekt podróży morskiej powodują nie tylko czynniki podstawowe, to jest świeże i czyste powietrze, lecz jednocześnie oderwanie się od zajęć męczących a często i licznych trosk domowych, dalej czynniki psychiczne, to jest towarzystwo najczęściej inteligentnych osobników z różnych sfer krajów i narodowości, a wreszcie malowniczość nowo zwiedzanych miast. Co się tyczy kierunku podróży morskich, to takowe rozdzielić można na dalsze i bliższe, a dalej na odbywane latem lub zimą. Punkt wyteczny tych wszystkich podróży, które naturalnie odbywać można tylko przy pomocy wielkich nowoczesnych parowców, stanowią:

1) Anglia, gdzie z Liwerpoolu lub Suthemptonu wychodzą najlepsze i najlepiej urządzone statki.

2) Z Bremy ew. Hamburga, niemiecki tak zwany Nord Deutscher Lloyd zorganizował w ostatnich latach wyborną parową flotyllę.

3) Z Triestu przy pomocy austriackiego Lloydu.

4) Z Genui wybornymi statkami włoskimi, towarzystwa Veloce.

5) Z Odessy dobrze również urządzone statkami rosyjskimi.

Z Liwerpoolu lub też z Hamburga można odbywać przedewszystkiem dłuższe podróże zimą lub późną jesienią w okolice cieplejsze i tak przedewszystkiem na wyspy Kanaryjskie (Madera, Teneryfa). Podróż ta zajmuje 6 do 7 dni i może być połączoną z mniejszym lub dłuższym pobylem na tychże wyspach, przedstawiających szczególnie na zimę wyborne stacje klima-

tyczne. Też samą podróż można odbyć także w przeciągu 6 do 7 dni statkami włoskimi, wypływającymi z Genui. Do dalszych podróży można zaliczyć podróż do Indyi Zachodnich (do Barbados). Odbyć ją można w ciągu 12 do 14 dni.

Do Przylądka Dobrej Nadziei (18 do 21 dni), również z możliwym odpoczynkiem mniej lub więcej dłuższym w Kapstadzie. Do wiele dalszych podróży zaliczają się podróże do Brazylii (około trzech tygodni) i dalej jeszcze do Indyi Wschodnich (do Kalkuty i Bombaju około 4 tygodni) do Chin i Japonii (5 do 6 tygodni). A wreszcie do najdłuższych podróży, odbywanych z Anglii, zaliczyć należy podróż morską do Australii i Nowej Zelandyi, trwającą około 6 tygodni w jedną stronę. Podróż ta, którą najkorzystniej odbyć można, poczynając ją w końcu października, pozwala przebyć 3 do 4 miesięcy na morzu wśród najlepszej tamże pory roku z odpoczynkiem dwumiesięcznym na miejscu w Australii w okolicach Sydney lub w Hobart Town na wyspie Tasmanii, przedstawiających wyborne warunki klimatyczne. Tym więc sposobem, wracając do Europy w maju, turysta przebywa całą zimę w ciepłym morskim powietrzu i klimacie.

2) Z Tryestu wybornymi statkami austriackiego Lyodu można odbyć w ciągu 5 do 6 dni podróż do Alexandryi z ew. dłuższym lub krótszym pobytem w rozmaitych miejscach Egiptu (Kair, Asuan i t. p.) lub też morzem Śródziemnem do wysp Kanaryjskich lub Brazylii.

Dla naszych turystów najdogodniejszą jest podróż z Tryestu a bardziej jeszcze z Odessy, skąd bardzo dobrze urządzonymi statkami rosyjskimi przez Konstantynopol można jechać wprost do Aleksandryi w ciągu 7 dni lub też w ciągu dwóch tygodni, objeżdżając różne miejsca nadbrzeżne Małej Azji (Smyrna, Jaffa, Trebizonda i t. d.). W ostatnich wreszcie czasach Hamburgskie Towarzystwa Okrętowe zorganizowały specjalne wycieczki morskie, przewane przez nie Erholungsreisen, to jest podróże wypoczynkowe, 2 do 4 tygodni, udające się w porze wcześniejszej na wycieczki wzdłuż wybrzeży morza Śródziemnego, zwiedzające różnorodne miejsca portowe jak: Gibraltar, Algier, Tunis, Neapol, Ajaccio i t. p. lub też udające się do wysp Kanaryjskich z przystankami w Hawrze, Lizbonie i t. p. W ogóle wycieczki te jako przedsięwzięcia spekulacyjne są zbyt drogie (600 do 800 marek i więcej), a przytem w bardzo krótkim czasie zwiedzają b. pobieżnie b. dużo miejscowości, tym więc sposobem wiele ciekawe miejsca nie są należycie zwiedzane, co najważniejsze owo w szybkim tempie wedle danej marszruty zwiedzanie jest bardzo męczące, więc zamiast wypoczynku występuje u wielu przemęczenie, a cel wycieczki, to jest wypoczynek, jest zupełnie chybionym. Bardziej już odpowiedniejsze pod tym względem są wycieczki, odbywane latem z Bremy lub Hamburga na północ wzdłuż wybrzeży norweskich, trwające również 2 do 3 tygodni, męczące one mniej, gdyż zwiedzane są nie miasta lecz przepiękne fiordy norweskie.

Literatura.

Całkowitą literaturę zagraniczną, odnoszącą się do niniejszych kwestyi, znajdzie czytelnik w rozdziale: „Thalassotherapie w Handbuch der Physikalischen Therapie“ T. I. 1903 w opracowaniu Hillera i Webera. Jako też w „Handbuch der Klimatotherapie und Balneotherapie“ von Weber Mayer 1907. Z najważniejszych prac wymienię tutaj: Hiller „Wirkungsweise Der Seebaeder 1890 Kruse“: „Seeluft und Seebad“. Loevy und Mueller: „Ueber den Einfluss des Seeklimas und

KOŁO SZCZAWNICY.

der Seebaeder auf den Stoffwechsel des Menschen“ 1904. A Monteouis: „Les enfants aux Bains de Mer“. Paris 1889 Friedrich: „Die Seereisen zu Heil und Erholungszwecken“ 1906. etc. U nas w roku 1896 Biernacki w czasopiśmie „Medycyna“ porusza kwestyę kąpeli morskich, opisując głównie stacye morskie Bałtyku i morza Północnego.

Dr. J. BARZYCKI

Jakie zarządzenia sanitarne należy zawczasu przeprowadzić w naszych zdrojowiskach krajowych wobec zagrażającej cholery?

Ponieważ wypadki niebezpiecznych chorób zakaźnych, wydarzające się w zdrojowiskach, działają odstraszająco na frekwencyę gości i jeżeli urządzenia sanitarne w zdrojowisku dla stłumienia choroby w zarodku nie są dostateczne, obniżają zaufanie gości do zdrojowisk, prowadząc do licznych, niekiedy uzasadnionych zażaleń. — z uwagi dalej, że do zdrojowisk przybywają goście z różnych, niekiedy zakażonych okolic kraju i państw sąsiednich, wreszcie ze względu na obecny stan cholery w Rosyi i zachodzącej obawy, że w roku 1909 choroba ta może być zawleczoną do naszego kraju i do naszych zdrojowisk, — winno Polskie Towarzystwo balneologiczne zwrócić się do c. k. Namiestnictwa jako władzy, która stosownie do § 16 ustawy z 4-go listopada 1891 (Dz. u. kr. Nr. 80) ma prawo nadzoru zwierzchniczego nad zdrojowiskami, a według § 20 ustawy z 30-go kwietnia 1870 (Dz. p. p. Nr. 68) ma przestrzegać ustaw o chorobach zaraźliwych. — z prośbą o wzięcie pod rozwagę, czy z pomiędzy środków przepisanych w punktach 18—31 instrukcyi o cholery (reskrypt ministeryalny z 15-go lipca 1892 — obwieszczenie Namiestnictwa z 19-go lipca 1892 Dz. u. kr. Nr. 48), — nie byłaby już teraz zawczasu wskazana rewizya tych urządzeń sanitarnych w zdrojowiskach, których przysposobienie, uregulowanie i wykonanie wymaga dłuższego czasu, i ewentualnie o stosowne zarządzenia. Mianowicie:

1) Co do obostrzenia przepisów o bezzwłocznem meldowaniu przez właścicieli hoteli, zajazdów i domów gościnnych w ogóle wszystkich gości, szczególnie zaś osób przybyłych z okolic zarażonych (p. 27 obwodu).

2) Co do wydania ostrych przepisów zabraniających gromadnego mieszczania się niezamożnych gości zdrojowych we wspólnych pokojach gościnnych (p. 26 obwodu).

3) Co do przygotowania domów izolacyjnych w zdrojowiskach z całym urządzeniem i usługą (p. 29 obwodu).

4) Co do utworzenia komisji sanitarnych w miejscowościach zdrojowisk (p. 31 obwodu), których istnienie także w czasach normalnego stanu zdrowia w interesie zdrojowisk byłoby bardzo pożądane.

5) Co do wprowadzenia w życie postanowień reskryptu Wysokiego c. k. Ministerstwa spr. wewn. z 26-go sierpnia 1894 L. 21.510, ok. Nam. z 12-go września 1894 L. 71.149) o powstrzymywaniu na granicy kraju żebraków z Cesarstwa rosyjskiego napływających do naszych zdrojowisk.

Wiadomości bieżące.

Nr. 13 Przewodnika kąpielowego wyjdzie dodatkowo w r. b. Zawierać on będzie prócz artykułów jak dotąd, nadto kartkę tytułową ze spisem rzeczy w roczniku V. pomieszczonych.

Frekwencja w naszych zdrojowiskach:

W Ciechocinku bawiło do dnia	31. sierpnia	osób	8381
„ Druskienikach „ „	15. lipca	„	3206
„ Iwoniczu „ „	10. września	„	4746
„ Krynicy „ „	16. „	„	8633
„ Rabce „ „	1. „	„	2824
„ Rymanowie „ „	1. „	„	2232
„ Szczawnicy „ „	1. „	„	2398
„ Truskawcu „ „	5. „	„	3606
„ Zakopanem „ „	5. „	„	6019
„ Żegiestowie „ „	10. sierpnia	„	697

Listy obce wykazują: Francensbad do 27. września 13892, Giesshübl do 4. września 462, Karlsbad do 26. września 61.853, Reichenhall do 18. września 13766, Szmeks do 6. września 4179.

Towarzystwo kolonii leczniczych dla dzieci, istniejące już we Lwowie od kilkunastu lat, wysła co roku do Rymanowa kilkadziesiąt najbiedniejszych, a potrzebujących leczenia dzieci. Rozkosz patrzeć, jak te dzieciaki, znędznięte i schorowane w cuchnących zaułkach miejskich, przychodzą na świeżem a ożywczem powietrzu, odpowiedniej dyecie i przy leczeniu stosownem do zdrowia, upajają się swobodą naszych łąk i lasów, a w końcu wracają do domu z wspomnieniem może po raz pierwszy i ostatni tak rozkosznie spędzonego lata. W tym roku powstała myśl, aby filię takiej kolonii założyć również w Krynicy i to dla dziewcząt od 10 do 14 lat, a więc w okresie dla nich najniebezpieczniejszym ich rozwoju w kobiecie. W tym celu udano się do referenta spraw zdrojowych w Namiestnictwie, pana radcy dworu Merunowicza, który udzielił na razie dla 10 dziewcząt bezpłatnego mieszkania i kąpeli. Również kolonia otrzymuje stale od dyrekcji kolei niżki na podróż. Chodziło więc tylko o pokrycie kosztów utrzymania dziewcząt i opieki nad nimi. Dla zebrania potrzebnej kwoty urządzono w Kry-

nicy w tym roku dwa festyny, a mianowicie: dnia 16. sierpnia na deptaku, który przyniósł 414 K 57 h dochodu i dnia 23. sierpnia w parku Dra Skórczewskiego, który dał 445 K 61 h dochodu brutto, a po potrąceniu wydatków 357 K 56 h netto.

Niestety jednak Komitet uchwalił po głębokiej rozprawie w tym roku jeszcze kolonii do Krynicy nie wysłać, a mianowicie z powodu obawy, aby nie zawlec do Krynicy szkarlatyny, która, jak wiadomo, w tym roku we Lwowie grasuje. Komitet nie jest w możności przeprowadzić ścisłej kontroli, czy te dzieci biednych rodziców nie spotykały się z zarazkami szkarlatyny i nie przywiozłyby jej do Krynicy. Wobec tego uchwalono złożyć zebraną kwotę na książeczkę Kasy oszczędności w Krynicy jako fundusz na utrzymanie kolonii dla dziewcząt w Krynicy, z przeznaczeniem wprowadzenia pierwszej kolonii w roku przyszłym i to zaraz w pierwszym sezonie.

Statystyka Giesshübłu za rok bieżący wykazuje, iż bawiła tam z Galicyi tylko 1 osoba, a z Rosyi, a więc i z Królestwa Polskiego, żadna.

Zjazd balneologiczny, zapowiedziany na 25. i 26. września, nie odbędzie się tego roku. Odłożono go na rok przyszły z powodu małej ilości zgłoszeń. Także i dlatego, że w przyszłym roku ma się w Zakopanem odbyć wystawa higieniczna, więc w połączeniu z wystawą zjazdowi można zgotować lepsze losy.

Biblioteka publiczna w Zakopanem. Dnia 13. września odbyło się Walne Zgromadzenie członków „Czytelni“, jak pokrótce Bibliotekę nazywają. Sprawozdanie Zarządu wykazało znaczny postęp instytucji; między innymi uregulowano wreszcie finanse tak, że już długów nie zaciągano, a dawne zaczęto spłacać. Była mowa o przeniesieniu lokalu do domu hr. Zamoyskiego przy Krupówkach (naprzeciw hotelu „Morskie Oko“), oraz o połączeniu się z czytelnią Komisji klimatycznej. Konkretnych jednak uchwał w tej sprawie powziąć nie było można, zależy to bowiem od zmiany statutu Komisji klimatycznej, która tę zmianę obecnie rozważa. Wreszcie wybrano nowy Zarząd, do którego weszli jako prezes: Dr. Żychoń, jako członkowie pp. Daniłowski, Kuczewski, Mauryn, Zaruski i Zaruska. Komisję rewizyjną stanowią pp.: Dr. Brzeziński, Gruzewski i Sieroszewski.

Reformy w Zakopanem powolnie, ale wytrwale wchodzą w życie. Wszystkie pensjonaty mają być odtąd koncesjonowane i mają się poddać sanitarnym rewizjom komisyjnym. Nadto wszystkie pensjonaty mają poczynić pewne niezbędne, objęte przepisami, inwestycje. Wreszcie i dorozkarstwo ma zmienić swą postać i w ten sposób położyć się kres słusznym skargom i żalom publiczności. Ma to być odtąd przedsiębiorstwo koncesjonowane i poddane pewnym przepisom, które nie obowiązywały dotychczas właściciela dorozki, więc też od niego zależało, czy jakiś kurs odbyć zechce czy nie zechce. Obecnie ta sprawa będzie już uregulowana.

Na okładce zaszła myłka w dacie wyjścia Nru. Zamiat 25. września ma być 1. października.

Spis lekarzy Polaków ordynujących w zdrojowiskach krajowych i obcych.

Abbazia: Dr. X. Gorski (zimą).
 Baden pod Wiedniem: Dr. Kümmerling.
 Biarritz: Dr. Bohdanowicz (latem).
 Busko: Dr. Drewnowski, Majkowski, Rubinstaju, Sawicki, Sulimirski, Talko.

Bystra: (Śląsk austr.): Dr. Jekels.
Cudowa: Dr. Brodzki (latem).

Ciechocinek: Dr. Arnstein, Besiekierski (chir.), Chwat, Ciagliński, Dembicki, Górski, Grudziński, Hole, Jezierski, Konarzewska, Kuk (dent., 3 razy w tygodniu), Lorentowicz, Lubowski, Polikier, Przyrembel, Pyrz, Ruppert, Rydzikowski, Sinołęcki, Steinberg, Tannenbaum, Wychowski.

Darków: Dr. Klimek.

Druskieniki: Dr. Bujakowski, Konwerski, Markiewicz, Sawicki, Zaleski.

Franzensbad: Dr. Moraczewska, Rosner, Steinsberg, Zeitner.

Gleichenberg: Dr. Bulikowski.

Grado: Dr. Oransz.

Gräfenberg: Dr. Ebel.

Gries koło Bozen: Dr. Nazarkiewicz.

Hall (Bad): Dr. Feuerstein.

Hélouan (Egipt): Dr. Brodzki (zimą).

Inowrocław: Dr. Krzywiński, Przybyszewski.

Iwonicz: Dr. Berger, docent Gabryszewski, Lanes, Stauber, Turzański, Wallach.

Karlsbad: Dr. docent Biernacki, Goldwasser (okul.), Hassewicz, Kaufmann, Kołaczkowski, Kostecki, Kretowicz, Kropf, Maleszewski, Moraczewski, Scharf, Śliwiński, Süsskind, Wasserthal.

Kissingen: Dr. F. Chłapowski, Maciejewski, Modrakowski.

Kołobrzeg: Dr. A. Chłapowski.

Kosów: Dr. Tarnawski.

Krynica: Dr. Aronsohn, Askenazy, Better, Cercha, Dębicki, Ebers, Kmiotowicz, Kopf, Lewicki, Lorentski, Mayer, Skórczewski, Tyszecki (dent.), Wąsowicz, Zarzycki, Zathey.

Lovrana: Dr. Żmigród.

Lubień: Dr. Mikolašek, Obmiński.

Marienbad: Dr. Eichhorn, Harajewicz, Kwiatkowski, Liebeskind, Prager, Reinhold, Schermant, Szczepański.

Maryówka: Dr. Zakrzewski.

Meran: Dr. Binder, Knobel (zimą), Żuliński (zimą).

Morszyn: Dr. Hinze.

Nałęczów: Dr. Babski, Dobrucki (raz na tydzień), Gałczyński, Gliński, Makowski, Malewski, Puławski (dyr. zakł.).

Nauhaim: Dr. Jankowski, Łowiński.

Nizza: Dr. Bohdanowicz (zimą).

Odessa: Dr. Jachimowicz.

Oeynhausien: Dr. Janta-Pończyński.

Ojców: Dr. Kozłowski.

Piszczany: Dr. Teichmann.

Poługa: Dr. Skowroński, Świętochowski (zakładowy).

Pustomyty: Dr. Blaim.

Rabka: Dr. Cholewicz, Kaden, Lang, Supiński (l. zakł.).

Reichenhall: Dr. Goldschmidt, Sadowski.

Rymanów: Dr. Bielecki, Dukiet, Regiec.

Salzbrunn: Dr. Górski J.

Sławuta: Dr. Dobrzycki, Dzierzbicki.

Solec: Dr. Daniewski, Knoff.

Swoszowice: Dr. Bogdanik.

Szcza wnica: Dr. Gorski, Hammerschlag, Kołaczkowski, Kretz, Kruszyński, Mohr, Singer, Żuliński.

Trenczyn: Dr. Filipkiewicz (lek. zakł.), Münz, Wobr.

Truskawiec: Dr. Krzyżanowski, Mindes, Pelczar, Praschil.

Vichy: Dr. Biernawski.

Wiesbaden: Dr. Błociszewski.

Wisła (Śląsk austr.): Dr. Zanietowski.

Zakopane: Dr. Brzeziński, Chramiec, Chwistek, Czapliski, Dłuska, Dłuski, Gaik, Gawlik, Kraszewski, Łazowski, Majewicz, Sokołowski (dent.), Żychoń.

Żegiestów: Dr. Piotrowski.

Treść: Dr. J. Barzycki: Do kogo należy obowiązek budowania, urządzenia i utrzymywania domów (szpitalików) izolacyjnych w gminach, w których się znajdują zdrojowiska i uzdrowiska? — Dr. A. Sokołowski: Klimat przymorski, kąpiele i podróże morskie. — Dr. J. Barzycki: Jakie zarządzenia sanitarne należy zawczasu przeprowadzić w naszych zdrojowiskach krajowych wobec zagrażającej cholery? — Wiadomości bieżące. — Spis lekarzy Polaków, ordynujących w zdrojowiskach krajowych i obcych. — Ogłoszenia.

Dr. Tadeusz Sokołowski

ordynuje w chorobach zębów i jamy ustnej
Zakopane, ul. Krupówki 97 „Marysin“.

FABRYKA CUKRÓW
i CZEKOŁADY

Jana Höflingera

we Lwowie, ul. Teatralna 8

poleca swoje
znane wyroby
jak:

HERBATNIKI (PIECZYWKA)

CZEKOŁADĘ
i
KAKAO.

W interesie własnego zdrowia powinien każdy żądać wszędzie
tylko

Tutek cygaretowych

z fabryki RUDOLFA HERLICZKI w Krakowie.

Ostrzega się przed licznymi naśladownictwami! Wzory i cenniki wysyła fabryka darmo i opłatnie.

MARIENBAD
Kaiserstrasse „Stadt Hamburg“
Dr. St. Benedykt Kwiatkowski
b. I. Asystent kliniki chorób wewnętrznych Uniwersytetu Jagiell.
ordynuje jak w latach poprzednich od 1. maja do 1. paździer.

Pensjonat dla Przejazdnych
J. Szremer i S. Kaplińskiej
Kraków, Szpitalna 19
w pobliżu Dworca kolej. i Teatru miejskiego.

Firma N. TRAUMA SYN utrzymuje składy eksportowe
wód mineralnych
wszelkich soli do kąpeli, ługów i t. d.
w Krakowie i w Tarnowie
(ul. Dietla 46) (Hotel krakowski)
Wody świeże. — Ekspedycja szybka.
W sezonie otrzymuje świeże przesyłki tydzień w tydzień.

Sanatorium dla chorych psychoneurotycznych
Lwów, „Nad żelazną Wodą“.

Przyjmuje się chorych, dotkniętych wszelkimi postaciami chorób umysłowych, tudzież psychoneurozami padaczkowemi, histerycznymi i choreatycznymi jak również alkoholistów i morfinistów. — Zbudowane i urządzone na wzór sanatoryów zagranic., daje sposobność stosowania wszelkich najnowszych środków i sposobów leczniczych, a szczególnie kąpeli przedłużonych (Dauerbäder). Postępowanie z chorymi, z powodu ograniczonej liczby ściśle indywidualizujące. Opieka domowa. Obfitość rozrywek. Staranie o odpowiednie zajęcie dla chorych. —
Możliwie największa swoboda. Cena 10 koron za dobę i więcej. — Bliższe szczegóły na żądanie.
Telefon Nr. 385. **Dr. JAN ŚWIĄTKOWSKI, kierujący lekarz.**

Lawn Tennis	Perfumy i Mydła,	Przybory toaletowe.	Cenniki darmo i opłatne.
Krokiety ■ Piłki nożne ■ Huśtawki ogrodowe — Hamaki — Przyrządy gimnastyczne — Przybory do rybołówstwa. Pasty i lakiery do bucików — Lakiery do kapeluszy. Środki do czyszczenia płam.	Wody toaletowe i Pudry z pierwszorzędných fabryk krajowych i zagranicznych. Gąbki, Pantofelki i Kapelusze do kąpeli.	Necessary, Flaszki i Kubki do podróży. Wanny i miednice gumowe. Torby dla turystów. ==== Kalosze. ====	*
REIM i SPÓŁKA KRAKÓW - RYNEK 37.			

Zygmunt Ślimakowski
Kraków, Rynek gł. Linia A-B, obok głównej trafiki.
Magazyn nowości dla Dam
oraz przyborów do szycia i modniarstwa.

Na każdy sezon Nowości!!!	Fabryczny skład: koronek, aplikacji, wstążek i haftów szwajcarskich. Pończochy damskie i dziecięce. Materje jedwabne w gładkich kolorach. HALKI TAFTOWE. Boa strusie i gazowe. Szale koronkowe i inne. Rękawiczki. Ząboty, krawaty, kołnierze. Paski, torebki, portmonetki. Perfumerye i mydła. Parasolki i parasole. Kwiaty i pióra (specjalność: pióra strusiel). Guziki, taśmy, krepiny, nici, igły i wszelkie przybory do szycia domowego. Szczotki i grzebienie.	Zamówienia z prowincyi odwrotnie. UWAGA: W niedziele i święta sklep zamknięty.
----------------------------------	--	---

Truskawiec

Zakład zdrojowo-kąpielowy oraz stacya klimatyczna.

Ostatnia stacya kolejowa Drohobycz.

== Sezon od 15-go maja do końca września. ==

LEKARZE ZAKŁADOWI

Radca ces. Dr. Edward Krzyżanowski z Buczacza.
i Dr. Tadeusz Praschil ze Lwowa.

Położony w kotlinie na wysokości 1200 stóp, posiada kąpiele: słone, siarczane, borowinowo-żelaziste, elektryczne, źródła słono-gorzkie do picia, oraz szczawę alkaliczną.

Urządzenia kąpielowe pierwszorządne: Wanny porcelanowe, marmurowe, metalowe i drewniane.

Zakład inhalacyjny systemu Wassmutha. Leczenie elektrycznością, masażem, kuracya żółtyczna i mleczna.

Mieszkania wzorowo urządzone. Sala balowa i teatralna. Lawn-Tennis. Kręgielnia. Czytelnia. Kasyno. Własna orkiestra, Apteka, poczta i telegraf w miejscu. Kościółek katolicki i cerkiew ruska. Dwie restauracye zakładowe pierwszorządne.

Osobną broszurę o Truskawcu wysyła na żądanie **ZARZĄD.**

Dr. ZENON PELCZAR, b. długoletni lekarz zakładowy **W TRUSKAWCU**
ordynuje nadal od 15-go maja (willa Zofia). Telef. Nr. 3.

ŻEGIESTÓW

Lekarz Dr. T. Piotrowski.

== Stacya kolejowa, telegraf i poczta na miejscu. ==

- Najsilniejsze szczawy ziemno-żelaziste. -
Kąpiele słoneczne.

== Zaprowadzono kanalizacyę, wodociągi i oświetlenie elektryczne. ==

Kąpiele mineralne, najobfitsze w kwas węglowy, borowinowe, hydropatyczne i rzeźne w Popradzie. Okolica cudowna. Trzy sezony. W pierwszym i trzecim sezonie cena mieszkań i kąpeli o 30% niższa.

CUKIERNIA **WALERYANA PŁONKI** **W ZAKOPANEM**
i RESTAURACYA **narodził**

odznaczona na Wystawie lwowskiej 1894 roku — poleca się Szanownej P. T. Publiczności. —

Zakład **Riesenhof** Kąpiele słoneczne
wodo leczniczy. i powietrzne.

Nowoczesne fiz.-dyet. sanatorium, wspaniałe położenie. 30 m. od dworca kolejowego Linz, u stóp góry Pöstling, w zaciszu wolnym od kurzu, wśród lasów szpilkowych. Indyw. leczenie, trwałe skutki we wszel. chorobach nerwowych, kobiecych i uporczywych. Leczenie dyet., odtuszczaające i tuzszy dodające sposobem dra Lahmanna. Łazienki czterokomór., miesięcnie sposobem Thure Branda i wibracyjne, kąpiele z kwasem węglowym i mineralne, wzięwanie Bullinga, szkoła pływania, lawn-tennis, własna obora, ceny umiarkowane, prospekty darmo. Dr. Fränkel ze Lwowa.

MERAN.

Dr. Bindera willa „Stefania“
Sanatorium i Zakład wodo leczniczy

z komfortem urządzony, wspaniałe położony.

Środki lecznicze: Woda we wszelkiej formie, kąpiele mineralne, gazowe obojętne i solankowe, kąpiele elektryczne z różnymi prądami, świetlne, słoneczne i powietrzne. Leczenie dyetetyczne, wzniesieniowe, winogronowe. Mechanoterapia, gimnastyka lecznicza, szkoła chodzenia dla tabetyków, sport. Leczenie elektrycznością, prądy stałe, zmienne, faradyczne, influencyjne i wysokiego nasilenia. Gruźliczych nie przyjmuje się.

Sezon od 1-go września do końca maja.

Ceny umiarkowane. — Prospekty wysyła

Dr. Binder.

Leczy także poza Zakładem i dozwala korzystać ze środków leczniczych Zakładu eksternistom.

LUBIEŃ

Zakład zdrojowo-kąpielowy i hydropatyczny
w pobliżu Lwowa.

Najsilniejsze wody siarczane na kontynencie. Kąpiele siarczane, siarczano-gazowe, kąpiele gazowe, jak w Nauheim i borowinowe. Leczenie elektrycznością, masażem i gimnastyką.

W Lubieniu leczą się ze znakomitym skutkiem: Reumatyzm stawowy i mięśniowy, nawet najwięcej zastarzałe formy, najuporczywsze ischiasy i nerwobóle, artrytyzm, obrzęki po złamaniach i zwichnięciach, choroby nerwowe, zapalenia okostnej stawów, choroby skórne i kobiece.

Sezon trwa od 20-go maja do końca września. Mieszkanie wygodne już od 1 K. dziennie. Restauracya tania i dobra. Kąpiele po Kor. 1-20, 1-40 i 1-60, borowinowe 3 Kor. Dla ubogich znaczne opusty.

Stacya kolejowa, poczta, telegraf i apteka w miejscu. Do każdego pociągu omnibus za 20 hal. od osoby. Łazienki centralnie ogrzewane.

Lekarz zakładowy: **Dr. Ksawery Obmiński**

Zakład otrzymał w ubiegłym roku elektryczne oświetlenie i połączenie telefoniczne.

Wszelkich objaśnień udziela odwrotnie

Zarząd kąpielowy.

RYMANÓW-ZDRÓJ

ZAKŁAD ZDROJOWO-KĄPIELOWY RYMANÓW-ZDRÓJ

Frekwencja 2.500 osób.

Położony 450 m. nad poziomem morza w powiecie sanockim w Galicyi, opodal od stacyi kolejowej „Rymanów”, własność Jana hr. Potockiego. Najobfitsza szczawa słono-alkaliczna, jod i brom zawierająca, bogata w cenne składniki mineralne ze zdrojów „Tytusa”, „Klaudyi” i „Celestyny”, odznaczone pierwszorzędnymi nagrodami na wystawach i zjazdach lekarzy i przyrodników. Zród „Klaudyi” (zdaniem Dra Dobrzyckiego, prezesa Komisji balneologicznej Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego) zastępuje całkowicie słynne obce, bo niemieckie wody w Kissingen, mianowicie zdroje „Rakoczy” i „Pandur”, a nawet je przewyższa i jest skuteczniejszym od nich (gdyż zawiera dwuwęglan sody, którego tamte nie zawierają). Dla wielkiej ilości środków odżywczych, jakie zawiera, działa najskuteczniej u osób skrofulicznych, anemicznych i osłabionych, przedewszystkiem u kobiet i dzieci, przeciw: żółtom (*scrophulosis*) skóry, błony śluzowej i kostnej, kości stawów, przeciw przewlekłym niezżytom nosa, gardła etc., przeciw przekrwieniom nerek, przeciw zapaleniom śródmacicznym i mięszowym, przeciw zбочeniom w regularności, przeciw zgrubieniom, obrzękom i stwardnieniom pozapalnym, nerwobólom, hypochondryi i histeryi, blednicy, niedokrewności, jako środek profilaktyczny przeciw żółtom, po ostrych chorobach wysypkowych i zakaźnych i t. p.

Pomimo, że Zakład lat 26 istnieje, wiele osób, a szczególnie dzieci zawdzięcza mu uzdrowienie a Zakład z każdym rokiem wzrasta i rozszerza się. Położenie urocze wśród lasów szpilkowych, w otwartej przewiewnej dolinie, powietrze suche, zdrowe. Leczenie kąpielami mineralnemi, rzecznemi, pićm wód, mięsieniem (massage), gimnastyką zwykłą i ortopedyczną itd. Prócz lekarza zdrojowego, ordynuje kilku lekarzy.

Oprócz tych środków leczniczych posiada Zakład wszelkie udogodnienia, mianowicie: nowe wzorowo i z komfortem urządzone łazienki, wygodne pomieszkania, kuchnię zdrową, dobrą a niedrogą, wyborną muzykę zdrojową, liczne spacerki, kaplicę, aptekę, pocztę, telegraf, sklepy, restaurację, fortepiany, czytelnię, bibliotekę, fotografa, automobil, własną sieć telefoniczną, łączącą wille zakładowe między sobą i z Zarządem Zakładu.

Wycieczki końmi i automobilem w okolice, zabawy z tańcami, bale, koncerty, przedstawienia teatralne, gry ogrodowe, bilard i strzelnica, urozmaicają pobyt w Zakładzie.

Zakład odwiedza corocznie I-sza krajowa kolonia lecznicza, posiadająca swe własne zabudowania, mogące pomieścić kilkaset dzieci.

Sezon trwa od 20 maja do 20 września i dzieli się na 3 okresy: I-szy od 20 maja do 20 czerwca, II-gi od 20 czerwca do 20 sierpnia, III-ci od 20 sierpnia do 20 września.

Ceny pomieszkań i kąpiel w I-szym i III-cim okresie sezonu są znacznie niższe dla zamieszkujących wille zakładowe. — Ubodzy, zaopatrzeni nawet w świadectwa ubóstwa, nie mogą liczyć na żadne uwzględnienia w sezonie II-gim, t. j. od 20 czerwca do 20 sierpnia.

Wodę mineralną i sól jodo-bromową rymanowską do użytku wewnętrznego i zewnętrznego (t. j. do kąpeli, okładów i t. p.) rozsyła na żądanie, przyjmuje zamówienia na pomieszkania i powozy do kolei, oraz wszelkich wyjaśnień udziela

Zarząd Zakładu zdrojowo-kąpielowego w Rymanowie.

Stacya kolei państwowej:
Rymanów.

Stacya telegr. i poczt.:
Rymanów-Zdrój (Austria, Galicya).

RYMANÓW-ZDRÓJ